

дастъ блгодѣтъ послушающия. (Еф. IV, 29: πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας). Изб. Св. 1073 г.², 276 [и] еже блго въ създанье тръбование. Апост. Христ., 194. XII в.]. — Ср. здание, созидание.

СОЗДАТЕЛЬ (Съ-, -ЗъД-, -ЗъД-, -ТЪЛЬ), и. 1. Создатель, творец. Отъ своихъ благодѣніи на общія слово принесе и създателъ сущаго указаетъ въсѣхъ Бѣ (ктіотръ). Псалт. Чуд.¹, 149. XI в. Радуи ся, Марие Бѣ, еяже ради приде еже първозваному създателъ (бѣ той прѣтоплѣсто плѣстѣтъ). (Беседа Кир. Алекс.) Усп. сб., 435. XII-XIII вв. Възвигнути главу свою члѣкъ отъ земли и разумѣти крѣпосътъ създателъ своего не возможе, дондеже убо вѣра наша въсна. Сл. И. Сирина, 364. 1416 г. Исповѣдаете ли, о несмысленнии, всесильное быти создателя Бѣа существо (той бѣтиоуроу?) Скрижаль, IV, 161. 1656 г.

2. Создающее начало (въ отличии отъ питающаго начала). Хотя сѣмѧ мужское, сиричъ самцовое есть содѣтелемъ и создателемъ плоду, но обаче мокрота уплавная... ложеснь самичныхъ идетъ къ корму и къ живности плоду. Назиратель, 348. XVI в.

3. Основатель; строитель. Ктиторъ сего честнаго монастыря, рекше создатель [так въ изд.], создавъ сий монастырь и братью совѣкупивъ. (Гр. архиеп. Дионис.) РИБ VI, 210. XVI в. ~1382 г. Яко хотящии явитися создателе церквамъ или манастиремъ, да вся яже на потребу симъ уготовяты. Ж. Иос. Вол.², 39. XVI в. Писание [о вкладчике] ... во общей домъ... великого чудотворца Варлаама, начальника и первого создателя обители сея. АЮБ II, 731. 1691 г.

СОЗДАТЕЛЬНИЦА, ж. Женск. къ создателю (въ знач. 3). Ктиторъ — создатель. Ктиторица — создательница. Алф.¹, 114. XVII в.

СОЗДАТЕЛЬНЫЙ см. преждесоздательный (въ Дополненіяхъ).

СОЗДАТИ (Съ-, -ЗъД-, -ЗъД-), созижду, созижу (съ-). 1. Создать, сотворить. Оѣ, рекутъ, създа вѣся, иже и въ законѣ глѣ... вся мудростю сътвори (ѣтѣ). Изб. Св. 1073 г.², 209. Тогда заповѣда ми [Премудрости] сътворивши вѣсе и създавши мя, прѣпокойль скини мою (бѣ ктіосъ мѣ). (Сирах. XXIV, 8) Изб. Св. 1076 г., 421. Каль мя еси създалъ, въ землю же пакы възвращаши мя (ѣплагасъ). (Иов. X, 9) Библ. Гени. 1499 г. Новoi человѣкъ обновляеми по образу создавшаго ево (сгентис). Луд., 90. 1696 г. || Изготовить, сделать. Власть бо имать скудѣльникъ своимъ бѣрнѣмъ различны съсуды създаны на съказаніе своея премудрости (катаскеніа). Ио. екз. Бог.¹, II, 84. XII-XIII вв. Тако убо зижителя

съдѣланы тѣми и създанѣ мнять суща богы, но и стрегутъ я съ твердостию (ぢатлаобѣтасъ). Варлаам и Иоасаф¹, 148. XVI в. ~XI-XII вв. || Написать, издать (книгу). Никто же възвигнетъ, да едину отъ насъ книгу създану есътъ, ни апокрифа третии и четвертии книги соинихъ наследится (editus est). (I Ездр., предисл.) Библ. Гени. 1499 г. || Проповѣсти на светъ. О чудо преславно... видимъ юноши дѣ леть возрастомъ суща, но не отъ простыхъ людей, но отъ Бѣа есть създанъ. Девг. д., 135. XVIII в. ~XI-XII вв. Девгени... начать... ловы деяти, зане бяше охочъ единъ храбровать. О велико чудо, братие, кто сему не дивиться? Си есть не отъ простыхъ людей ни отъ Амира созданъ, но посланъ есть отъ гѣда, всемъ храбрымъ християномъ показасъ слава его. Там же, 144. || Предназначить (кому-л.). Печаль велия испырва създана бысть въсякому члѣвку. Изб. Св. 1076 г., 410.

2. Построить, воздвигнуть; тж. образно и перен. Разоръ житѣница моя и больша съзижду (оїкодомѣтъ). (Лук. XII, 18) Остр. св., 104 об. 1057 г. На семъ камени съзижду цркве мою (оїкодомѣтъ). (Матф. VI, 18) Там же, 281 об. И въставише изгънша и [пророка Елисея] вънъ изъ града и ведоша и до върха горы, на неиже градъ ихъ създанъ бываще (ѡкодомѣтъ). (Лук. IV, 29) Мст. св., 110. XI-XII вв. Рушации [по вар.; въ изд. оружиши] храмы чюжии или запустѣвающе огражненія, яко да сблудуть своя или съзижуть, руки имъ отсѣчи (ѡйтѣ... ктіосъ). Кн. законные, 62. XV в. ~XII-XIII вв. Въ градѣ Домосъ полату създавъ особъ красну и велию, domы же съ хитростю создавъ, ту отроча всели (бѣцѣон... филотехиѣтасъ). Варлаам и Иоасаф¹, 120. XVI в. ~XI-XII вв. Да кому чюжъ не будеши, ни пришлецъ, ни съгражнени святымъ и сужителъ Богу, създанъ во основание апостольско и пророкъ (ѣтѡкодомѣтъ). Там же, 175. Въ градѣ Печинѣ... православные християне туточные... создали и, построй со всѣмъ, посвѣтили церковь святую во имя Софии Премудрости Божиа Слова. Петр, I, 694. 1698 г. || Основать, устроить. Повѣдаше намъ прозвутъ именемъ Петръ пришль отъ Рима о стѣмъ Григории папѣ того же града, яко бывъ папа създа манастиръ великъ мужъ (ѣтѣосъ). Патерик Син., 312. XI в. || Утвердить, укрепить. Събраша съборъ, да не вѣру съзиждуть, ии да углыни камень съроняти (Іва... оїкодомѣтъ). (Сл. Ио. Злат.) Усп. сб., 316. XII-XIII вв.

3. Восстановить, отстроить. Анидрианъ носъ лѣтъ ю. Съ създа Иерофимъ. Изб. Св. 1073 г.², 722. По семъ възвращо и съзижю